

С.П. Стеценко

д.е.н., доцент

О.Ю. Беленкова

д.е.н., доцент

К. Шинкар

здобувачка ступеня вищої освіти

*Київський національний університет будівництва і архітектури,
м. Київ*

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЗВО ПІД ЧАС ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Одним із головних ресурсів сучасного суспільства є освіта. Освіта, як і інші сфери нашого життя, трансформуються під впливом сучасних трендів розвитку суспільства, серед яких слід виділити цифровізація багатьох сфер діяльності особи, інтенсивну зміну традиційних моделей навчання, створення альтернативних навчальних закладів, а також з орієнтацією української освітньої політики на інтеграцію в європейський освітній простір, демократизацію та вільний вибір програм навчання й освіти, створення системи безперервної освіти, її гуманізацію, гуманітаризацію, інформатизацію і комп'ютеризацію. Такі, здавалося б зрозумілі та еволюційно назрілі тенденції перервало явище, яке затрунуло усіх – ВІЙНА!

Тенденції розвитку освітнього середовища у довоєнний час:

- демографічний спад;
- автономія навчальних закладів;
- збільшення частки платних освітніх послуг;
- цифровізація, зміна традиційних моделей, форм і методів навчання, неформальне навчання;
- компетентісний підхід, безперервна освіта протягом життя, орієнтація на особистість;
- орієнтація української освітньої політики на інтеграцію в європейський освітній простір;
- демократизація та вільний вибір програм навчання й освіти;
- динамічний розвиток економіки та ринку праці;
- створення альтернативних навчальних закладів;
- зростання масштабів академічної мобільності;
- підвищення конкуренції між ЗВО.

МОН запустило інтерактивну карту зі зруйнованими та пошкодженими внаслідок дій росії закладами освіти в Україні. Станом на 6 червня повністю зруйновано 182, а пошкоджено 1755 такі заклади.

За цими даними, найбільше постраждали Харківська (зруйновано 53 закладів освіти із них 1 ЗВО) і Запорізька (зруйновано 63 заклади освіти із них 4 ЗВО). У Донецькій області пошкоджено 434 закладів, 1 зруйновано, у Сумській області пошкоджено 45 закладів, у Київській — 156 заклади і 12 зруйновано, у столиці пошкоджено 76 закладів освіти.

За даними Організації Об'єднаних Націй, станом на 1 червня з України емігрували **6,983** мільйона людей. Із них близько 40% діти до 18 років. Більшість із них перетнули кордон з Європейським Союзом через прикордонні пункти у Польщі, Словаччині, Угорщині та Румунії.

Найбільше людей виїхали до:

- Польщі — понад 3 мільйони.
- Румунії емігрували майже 900 тисяч українців.
- Угорщини орієнтовно 500 тисяч людей.

Згідно з останнім звітом Міжнародної організації з міграції (МОМ), понад 8 мільйонів українців були вимушені переміститися всередині країни. Такі тенденції вплинуть на ринок освітніх послуг, який у нашій країні постійно розвивається.

Досліджуючи ринок освітніх послуг м. Київ за спеціальністю 051 «Економіка», можна побачити, що він має концентрований характер, оскільки більшість абітурієнтів обирають обмежену кількість навчальних закладів серед великої кількості програм на ринку (табл.1)

Таблиця 1

Індекси ринкової концентрації у 2021-2022 навч. р.

Показник	Значення індексу для розподілу ринку		
	Бюджет	Контракт	Разом
CR-3	0,71	0,56	0,65
CR-5	0,84	0,72	0,8
CR-7	0,93	0,8	0,88

Значення CR-3 означає, що долю ринку 65% займають 3 ЗВО спрямовані на вивчення економіки. Це «КНЕУ імені В. Гетьмана», «КНУ імені Т. Шевченка» та «Київська Школа Економіки». І якщо ж брати їх як бюджетні установи, то перші 2 займають 71% в Києві, більше ніж 2/3 всього ринку. За CR-5 – п'ять найбільших ЗВО займають 80% ринку (до попередніх ВНЗ приєднуються «КНТЕУ» та «КПІ імені І.Сікорського»). І за кількістю бюджетних місць – ці 5 сконцентрували 84%. CR-7 показує, що 88% охоплюють сім ВНЗ (ще «НАУ» та «НУБІП»). І по кількості бюджету – це аж 93% усіх ЗВО Києва. При цьому загрозами для ЗВО виступають демографічний спад, зuboжіння населення, академічна мобільність - виїзд студентів за кордон (табл.2).

Таблиця 2

Можливості і загрози розвитку ЗВО під час війни

Загрози	Можливості	Заходи
Демографічний спад	Автономія навчальних закладів	Орієнтація на потреби ринку праці
Зменшення частки платних освітніх послуг	Цифровізація багатьох сфер діяльності	Дистанційне навчання, у т.ч. і іноземних студентів
Академічна мобільність	Інтенсивна зміна традиційних моделей, форм і методів навчання	Короткострокове навчання
Компетентісний підхід, безперервна освіта протягом життя, орієнтація на особистість		

Список використаних джерел:

1. Цифра Т., Моголівець А., Вершигора Д. Digital-skills економістів-будівельників в епоху VUCA та BANI-світу. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*, 2022. 1(49), 192–205.
2. Беленкова О.Ю., Саушева Л.С. Оцінювання кошторисної вартості об'єктів у дипломних проєктах спеціальності ПЦБ. *Держава та регіони. Сер. "Економіка та підприємництво"*. 2011. № 1. С. 182 - 185.
3. Гриценко О.С., Гриценко Ю.О., Беленкова О.Ю., Цифра Т.Ю. Новітні інформаційні продукти як засіб удосконалення навчального процесу. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2011. вип.23. С.9 -13.
4. Беленкова О.Ю., Мгеладзе М.З. Підвищення конкурентоспроможності спеціальності «Менеджмент організацій» (на прикладі КНУБА). *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2010. вип.23. С.9 -13.
5. Білоус О. С., Ізмайлова К. В. Ділова гра як метод інтенсифікації навчальної діяльності. *Педагогічне Криворіжжя: педагогічний альманах*. Кривий Ріг, 2018. Вип. 4. С. 47–49.
6. Лященко Т. О., Гришуніна М. В., Пічкур В. Р. Гейміфікація як одна з інноваційних форм навчального процесу. *Управління розвитком складних систем*, 2018. № 35. С. 113-123.
7. Сукач М. Інтеграція КНУБА до міжнародного наукового співтовариства. *Гірничі, будівельні, дорожні та меліоративні машини*, 2016. № 87. С. 98-101.